

POLITYKI ZA ROK 2023

KATEGORIA **DEBIUTY W PRACACH NAUKOWYCH I POPULARNONAUKOWYCH**

Kamila Łabno-Hajduk,
**Zofia Hertz. Życie
na miarę KULTURY**,
Kolegium Europy Wschodniej
im. Jana Nowaka-Jeziorańskiego,
Wrocław-Wojnowice-Paryż 2023

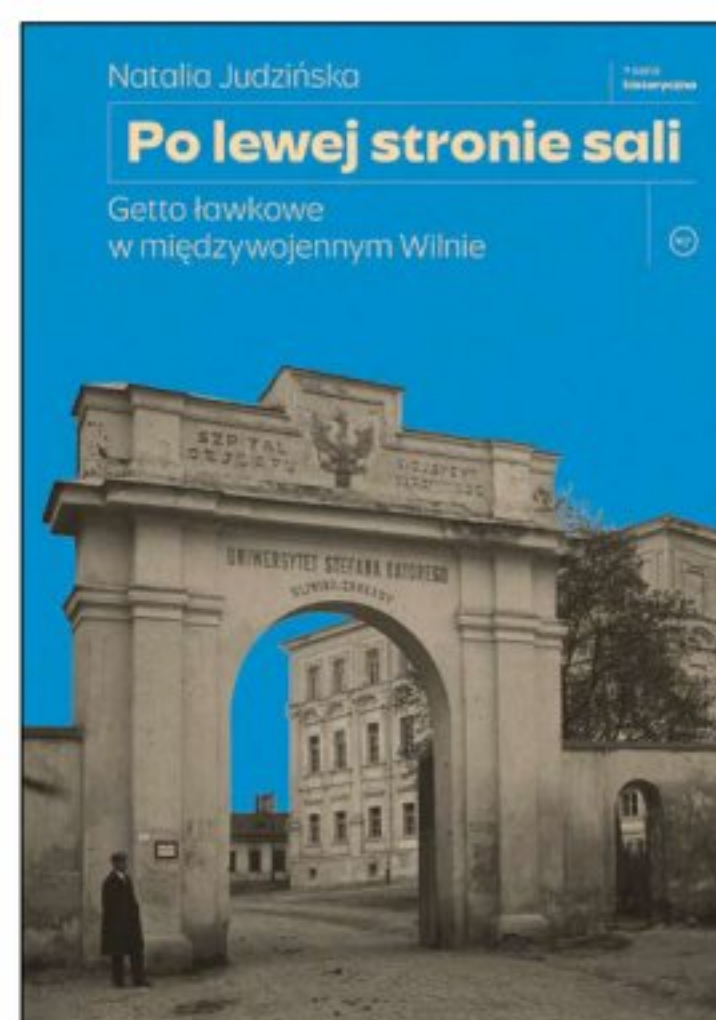

Gdyby nie wojna, Zofia Hertz (1910–2003) miała szansę przejść do historii (prawa) jako pierwsza polska notariuszka. Wojenny rollercoaster doprowadził ją z Łodzi na Kresy, stamtąd na zesłanie i w końcu do armii gen. Andersa. Rozpoczęta w niej współpraca z m.in. Józefem Czapskim i Jerzym Giedroyciem trwała do końca życia – jej i ich. Współtworzyła Instytut Literacki, najpierw w Rzymie, potem w podparyskim Maisons-Laffitte. Dla zespołu „Kultury” była – z typowo notarialną dbałością o szczegóły i jednocześnie urokiem osobistym – prawdziwym darem niebios. Pozostając w cieniu wielkich nazwisk, brała na siebie mało wdzięczne obowiązki, od gotowania przez księgowość po korekty tekstów. Po wielokroć zasłużyła na tę biografię.

JERZY KOCHANOWSKI

Natalia Judzińska,
**Po lewej stronie
sali. Getto ławkowe
w międzywojennym
Wilnie**,

Wydawnictwo Krytyki Politycznej,
Warszawa 2023

Autorka pisze, że antysemityzm był jednym z bardziej wyrazistych „wzorów polskiej kultury akademickiej”

w Polsce międzywojennej. Zajęła się jego przejawami przede wszystkim na Uniwersytecie im. Stefana Batorego w Wilnie, ale pisze o podobnych zachowaniach i postawach na innych uczelniach w Polsce. I to przez cały okres dwudziestolecia, przy czym ten antysemityzm osiągnął stan bardzo wysoki w latach 30., a już zwłaszcza w ich drugiej połowie. Nie bez udziału władzy sanacyjnej. Najmocniejszymi przejawami tego antysemityzmu były nie tylko pobicia, mordy, ale także segregacja rasowa, wprowadzenie getta ławkowego, i to odgórnie, ustawami, rozporządzeniami rektorów. Wstyd i hańba.

WIESŁAW WŁADYKA

Aleksandra Suława,
**Przy rodzicach nie
parłować. O polskich
powrotach z Francji**,
Wydawnictwo Czarne,
Wołowiec 2023

Aleksandra Suława
Przy rodzicach nie parłować
O polskich powrotach z Francji

To historia polskich emigrantów we Francji, którzy w latach 1946–48 wrócili do Polski. Opisuje w pierwszej drodze liczącej ponad 600 tys. rzeszy, która wyemigrowała w latach 20., a następnie kilkudziesięciu tysięcy tych, co po wojnie wrócili – by budować Polskę lepszą niż ta, którą opuścili. Podwójni imigranci, Polacy we Francji i Francuzi w Polsce, dwukrotnie podejmowali wysiłek zakorzeniania w nowym miejscu (w Polsce z reguły na Dolnym Śląsku), podtrzymując przywiezione z poprzedniego miejsca zwyczaje i kontakty z tam pozostałymi. Aleksandra Suława opowiada o nich w żywy i wciągający sposób, z wrażliwością właściwą historii rodzinnej, która zwraca uwagę na pozornie drobne szczegóły i pragnie zrozumieć wybory swych bohaterów.

DARIUSZ STOLA

Nominowało Jury w składzie: prof. dr hab. **JERZY KOCHANOWSKI**, dr hab. **BARBARA KLICH-KLUCZEWSKA**, prof. dr hab. **DARIUSZ STOLA**, dr hab. **BOŻENA SZAYNOK**, red. **MARIAN TURSKI**, prof. dr hab. **WIESŁAW WŁADYKA**.

Mecenasami Nagród Historycznych POLITYKI są:

za'KS
sprzyjamy wyobraźni

Dantex

BUR
Systemy automatyki